

Enheten för hantering av farligt gods och brandfarlig
vara
Carina Fredström
010-240 50 65
carina.fredstrom@msb.se

Konsekvensutredning för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hantering av brandfarlig gas och brandfarliga aerosoler

A. Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har flertalet föreskrifter om brandfarliga gaser. Föreskrifterna ställer bland annat krav på hur anläggningar med brandfarlig gas ska utformas samt på förvaring och placering av behållare med brandfarlig gas. Syftet är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga gaser.

Flera av föreskrifterna skrevs för 20-30 år sedan och behöver uppdateras. Orsakerna är förändringar i annan lagstiftning, förändringar i samhället som gjort vissa krav obsoleta eller bristfälliga, dubbelreglering och diverse felaktiga hänvisningar och brister i paragrafer och allmänna råd.

I samband med en tidigare remissomgång av den nya föreskriften (juni - september 2017) framkom behov och starka önskemål från framförallt räddningstjänsten om att den nya föreskriften skulle följas av allmänna råd, för att förtydliga hur föreskrifterna bör tillämpas. En ökad tydlighet leder till att reglerna blir lättare att följa för den enskilde vilket spar tid både för verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. Föreskrifterna kan även levas upp till på andra sätt men det allmänna rådet ger ändå en nivåmålsättning som underlättar tillsynsmyndigheternas beslut. Det leder i sin tur till att tid frigörs för de mer komplicerade frågorna.

Målet är nu alltså att ersätta flera utdaterade och otidsenliga föreskrifter med en ny föreskrift som är anpassad efter de förhållanden som råder idag. Målet är också att när så är behövligt och möjligt, foga allmänna råd till föreskrifterna för att visa på generella rekommendationer om hur hela eller delar av kraven i föreskrifterna kan uppfyllas.

I samband med behovsutredningen av vilka föreskrifter och allmänna råd som behövs har även behov framkommit av allmänna råd som baserar sig direkt på lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Konsekvensutredningen av dessa redovisas i ett eget avsnitt F nederst i dokumentet.

De föreskrifter som omfattas är:

- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1998:7) om brandfarlig gas i lös behållare med ändringar i SÄIFS 2000:3
- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 2000:4) om cisterner, gasklockor, bergrum och rörledningar för brandfarlig gas
- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1990:2) om hantering av brandfarliga gaser och vätskor i anslutning till vissa transportmedel med ändringar i SÄIFS 1995:4
- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1996:2) om hantering av brandfarliga gaser och vätskor på försäljningsställen

De två sistnämnda omfattar även hantering av brandfarliga vätskor. Uppdatering av regleringen gällande denna hantering ligger i ett annat projekt.

I och med att de nya föreskrifterna om brandfarlig gas börjar gälla kommer de två översta föreskrifterna som uteslutande omfattar brandfarlig gas att upphävas. De två nedre föreskrifterna kommer att upphävas i de delar (både krav och allmänna råd) som behandlar brandfarlig gas. För SÄIFS 1996:2 upphävs dessutom de allmänna råd som behandlar brandfarlig vätska. Övriga delar i dessa två föreskrifter kommer att fortsätta gälla till dess de kan ersättas av nya hanteringsföreskrifter för brandfarlig vätska.

Föreskrifterna genomför inte några EU-direktiv eller andra internationella konventioner. Däremot finns kopplingar till EU-direktiv som reglerar tryckkärl och aerosoler, liksom till regler om transport av farligt gods (ADR).

Föreskrifterna kommer att omfatta hantering av brandfarliga gaser och brandfarliga och extremt brandfarliga aerosoler (så som de definieras i MSBFS 2018:1 om aerosolbehållare).

MSB:s föreskrifter om brandfarlig gas kompletterar i många fall Arbetsmiljöverkets regler med krav gällande just varornas brandfarliga egenskaper. Det är därför viktigt att poängtera att flertalet av Arbetsmiljöverkets föreskrifter, när det gäller hantering av brandfarlig gas på en arbetsplats, också behöver följas för att uppnå en säker hantering. Detta gäller särskilt:

AFS 1992:9 om smältsvetsning och termisk skärning

AFS 1997:7 om gaser

AFS 2006:4 om användning av arbetsutrustning

AFS 2008:13 om skyltar och signaler

AFS 2009:2 om arbetsplatsens utformning
AFS 2011:19 om kemiska arbetsmiljörisker
AFS 2016:1 om tryckbärande anordningar
AFS 2017:3 om användning och kontroll av trycksatta anordningar

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

De enda alternativen som identifierats är att låta de befintliga föreskrifterna fortsätta gälla eller att upphäva dem utan att ersätta dem med nya föreskrifter. MSB ser inte något av dessa alternativ som en möjlig lösning.

Alternativet att inte skriva några nya föreskrifter, och i stället låta de befintliga fortsätta gälla, har inte varit ett möjligt alternativ med hänvisning till de orsaker till regleringen som angivits ovan.

Att inte reglera detta område alls, dvs. upphäva de befintliga utan att ersätta dem, har också uteslutits. Visserligen har många aktörer på eget initiativ infört säkerhetsåtgärder men för att samma höga säkerhetsnivå ska omfatta alla verksamhetsutövare behöver en reglering ligga till grund. Att minska riskerna vid hantering av brandfarliga gaser är ett av huvudsyftena med LBE. För att uppnå detta syfte och för att bidra till en likvärdig säkerhet över landet behövs tydliga regler kring hantering av brandfarlig gas. För att få en rättssäkerhet och likvärdighet är det också viktigt att tillstånds- och tillsynsmyndigheterna i landet har ett regelverk att utgå ifrån, särskilt som de är fördelade på 290 kommuner.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Gruppen som berörs av föreskrifterna är bred. Brandfarlig gas hanteras på många företag, t.ex. inom process- och tillverkningsindustri, av hantverkare, på verkstäder, restauranger, skolor och laboratorier. Där används gasen framför allt för förbränning. Även försäljningsställen tillhandahåller brandfarlig gas i form av aerosolbehållare (hårsprej, sprejfärg) och gasolflaskor av olika storlekar (för t.ex. grillar, husvagnar och campingutrustning).

Uppgifter om antal berörda företag och företagskategorier beskrivs närmare i avsnitt C.

Metangas, i form av naturgas eller uppgraderad biogas, används bland annat för att tanka fordon. Sådana tankstationer omfattas endast delvis av dessa föreskrifter, eftersom det finns särskilda föreskrifter för just tankstationer för metangasdrivna fordon (SÄIFS 1998:5).

Tillstånds- och tillsynsmyndigheter enligt LBE får också ett nytt regelverk att sätta sig in i för sin granskning av ärenden där hantering av brandfarlig gas förekommer.

Privatpersoner hanterar brandfarlig gas i form av främst gasolflaskor (för t.ex. grillar, husvagnar och campingutrustning), aerosolbehållare (sprejburkar) och i viss mån acetylenflaskor (svetsgas).

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

MSB har bemyndiganden att föreskriva om hantering av brandfarliga varor genom 25 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (FBE). Enligt 25 § 1 stycket punkten 7 FBE får MSB meddela föreskrifter om de frågor som avses i 36 § 5-13 LBE. I 36 § 1 stycket punkten 5 LBE framgår att föreskrifter får meddelas om åtgärder och försiktighetsmått som anges i 6 §. I 36 § 1 stycket punkten 6 om utredning som anges i 7 § LBE, i punkten 7 om kompetens som anges i 8 § LBE och i punkten 8 om föreståndare som anges i 9 § LBE. I 36 § 1 stycket punkten 9 LBE framgår att föreskrifter får meddelas om byggnad, annan anläggning och anordning som anges i 10 § samt att sådan byggnad, anläggning och anordning inte får användas, saluhållas eller säljas om den inte efter kontroll genom teknisk provning, besiktning eller annan undersökning har befunnits vara betryggande från skyddssynpunkt.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Många paragrafer i föreskrifterna har motsvarigheter i de föreskrifter som upphävs. De innebär då inte några kostnadsmässiga eller andra konsekvenser jämfört mot vad som gällt innan.

Inte i något fall har några sociala eller miljömässiga konsekvenser kunnat identifieras.

Några möjliga alternativ till regleringen har inte kunnat identifieras.

Nya och ändrade krav

I detta avsnitt redovisas krav och allmänna råd som tidigare inte funnits alls eller som haft en annan innebörd i de föreskrifter som upphävs, hur de motiveras, samt där det är relevant även kostnader som de innebär för de som berörs.

2 kap. 2 § - Obrännbart material

Syftet är att säkerställa anordningars integritet mot brand eftersom brandfarlig gas annars kan förvärra konsekvenserna av en brand. Undantag införs för de applikationer där kravet inte rimligen kan uppfyllas, där vedertagen teknik ändå medger brännbara material eller för anordningar som omfattas av EU-rättsakter. Det nya kravet bedöms inte medföra några kostnader eftersom gasanordningar traditionellt har framställts i icke brännbara material alternativt på annat sätt varit skyddade mot brand. Då nya material utvecklas anses det vara ett rimligt krav.

Det allmänna rådet innebär inga ökade kostnader då det sammanfaller med praxis.

2 kap. 3 § - Skydd mot inläckage vid undertryck

Syftet är att förhindra att ett undertryck leder till inläckage av luft vilket riskerar ge upphov till en explosiv gasblandning. Alternativt att behållares täthet kompromissas på grund av att ett undertryck förändrar behållarens ursprungliga

form. Kravet innebär inga ökade kostnader då det är etablerad teknik men anses ändå viktigt att befästa eftersom bland annat biogashantering är under utveckling och nya aktörer tillkommer.

Det allmänna rådet som gäller för uttagssystemet i en deponi rekommenderar en syrgasmätning med förregling över kompressor/fläkt vilket innebär en kostnad för deponier som utvinnet metan och inte redan har en lösning för detta. Det totala antalet företag inom den aktuella kategorin har uppskattats till ca 60 varav ca hälften uppskattas sakna fullgott skydd idag. I de fall den rekommenderade lösningen väljs uppskattas den genomsnittliga kostnaden för ombyggnad till 150 000 kr/verksamhet.

2 kap. 4 § - Fackmässigt utförda installationer

Kravet på att anordningar som är varaktigt fastsatta ska vara installerade på ett fackmässigt sätt har tillkommit eftersom potentiellt stora risker hanteras och det därför finns all anledning att använda bästa praxis vid installationsarbetet. Gasbranschen har i ett generellt perspektiv en hög säkerhetsstandard och kravet avser befästa att denna ska gälla samtliga aktörer. I de fall aktörerna inte redan idag lever upp till en fackmässig nivå vid sina installationer är det troligen även förknippat med brister vad avser det redan befintliga aktsamhetskravet i 6 § LBE. Några kostnader för detta tas därför inte upp.

2 kap. 5 § - Skydd mot korrosion

Kravet har funnits sedan tidigare men det allmänna rådet är nytt. De åtgärder som förespråkas i det allmänna rådet är vedertagna och bör endast i undantagsfall innebära några nya kostnader för befintliga verksamheter och kan i så fall också antas innebära en brist vad avser aktsamhetskravet.

2 kap. 6 § - Skydd mot skadliga vibrationer

Skadliga vibrationer kan orsaka läckage som leder fram till allvarliga olyckshändelser inom framförallt kemisk industri. Kravet på skydd mot skadliga vibrationer är troligtvis beaktat i de flesta industriella installationer men kan behöva åtgärdas i en del. I och med kravet kan frågan möjligen få ökad uppmärksamhet och beaktas redan i konstruktionsfasen. Kostnaden är svår att uppskatta.

2 kap. 7 § - Avstängning av gasflödet

Kravet innebär att en stängventil ska finnas lätt tillgänglig både för att kunna användas i en nödsituation och för att gasen enkelt ska kunna stängas av när den inte används. Kravet gäller vid förbrukningsstället för en yrkesmässig hantering och vid fyllning av lösa behållare eller gascisterner och träffar därför väldigt brett. I de fall förbrukningen är nära sammankopplad med en gasflaska utgörs dock avstängningsventilen av flaskventilen och ger alltså inget behov av någon ytterligare stängventil. Av de totalt ca 100 000 verksamheter som berörs av detta nya krav antas ca 45 000 verksamheter (del av verkstäder, material och tillverkningsindustri, bygg- och anläggning, lantbruksverksamhet utbildningsverksamhet och övriga laboratorier m.m.) vara sådana där

avstängningsventilen utgörs av flaskventilen. Cirka 10 000 verksamheter utgörs därutöver av försäljning av fabriksförslutna förpackningar där kravet också saknar relevans (del av Service). Relativt många av de återstående 45 000 verksamheterna, en grov skattning på 80 %, bedöms även redan ha lättillgängliga stäng-/nödventiler. Antal verksamheter som träffas av det nya kravet uppskattas därför till ca 9 000. En installation av en lättillgänglig stängventil uppskattas som ett medelvärde kosta ca 5 000 kr vilket ger en kostnad på totalt 45 miljoner.

2 kap. 8 § - Skydd mot skador orsakade av påkörning, nedfallande föremål och annan liknande påverkan

Kravet finns sedan tidigare men har förtydligats med att vid utformningen av fysiska påkörningsskydd ska trafiksituationen på platsen beaktas. Det har också tillkommit ett allmänt råd som detaljerar avstånd och kapacitetsklass för ett fysiskt påkörningsskydd för en gascistern. Både förtydligandet i kravet och i det allmänna rådet kan innebära att kraftigare påkörningsskydd behöver införskaffas men beaktat att detta även sedan tidigare finns i 4.1.6 SÄIFS 2000:4 innebär det inga nya kostnader.

2 kap. 9 § - Betyggande placering

Kravet gäller för lösa behållare, cisterner, gasklockor och rötammare. Det är sammansatt av flera tidigare krav och har ändrats till sin utformning men innebär inga fördrande förändringar.

Även det allmänna rådet med avståndstabellerna till lösa behållare och gascisterner med gasol har uppdaterats utan fördrande förändringar. Kravet på fördubblat avstånd mellan både lösa behållare och gascisterner och externa verksamheters byggnader i förhållande till egna (interna) byggnader har tagits bort. Istället gäller avståndet till byggnad oavsett om den ligger placerad inom eller utanför verksamheten. I övrigt har avstånden i tabellerna förtydligats på flera punkter.

Definitionen av svårutrymda lokaler har ändrats från att bara bestå av några exempel till: *lokaler från vilka en utrymning kan förväntas ta lång tid på grund av verksamheten i lokalen eller typen av byggnad*. Exempelen i handboken kan komma att breddas i förhållande till tidigare exempel men själva begreppet är det samma. De nya exemplen kan leda till nya diskussioner om vilka lokaler som ska anses som svårutrymda vilket är rimligt. Samtidigt har avstånden minskats. Dessa förändringar skulle i några fall kunna leda till ökade krav på avstånd eller brandteknisk avskiljning. Kostnaden är svår att uppskatta.

En ny tabell med rekommenderade minsta avstånd för placering av tre olika typer av gasklockor och rötammare har lagts till i det allmänna rådet vilket ger en ökad tydlighet. Tabellen med minsta avstånd för placering av gasklockor och rötammare överensstämmer med de avstånd som rekommenderas enligt Energigas Sveriges anvisningar för biogasanläggningar, BGA, vilket innebär att de flesta redan lever upp till kraven. Endast marginella fördringar utöver vad som redan bör ha ansetts som rimligt utifrån aktsamhetskravet beräknas därför tillkomma i de flesta fall.

Det allmänna rådet har även kompletterats med en rekommendation att lösa behållare i butiker bör placeras enligt kapitel 2 i MSB: handbok om brandfarliga gaser och vätskor i butiker. Rekommendationerna har preciserats jämfört nuvarande allmänna råd i SÄIFS 1992:6, som samtidigt kommer att upphävas i sin helhet för brandfarlig gas och avseende de allmänna råden för brandfarlig vätska. De preciserade rekommendationerna för brandtekniskt avskilda försäljningsutrymmen kan i vissa fall leda till något ökade kostnader men de är svåra att uppskatta. Reglerna för brandfarlig vätska kommer att upphävas när nya hanteringsföreskrifter för vätska kommer.

2 kap. 10-12 §§ - Skyltning

Kraven på skyltning har delvis funnits i de gamla föreskrifterna (SÄIFS 1998:7) och för yrkesmässig verksamhet finns de även i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och innebär därmed ingen merkostnad. Vi har i dessa föreskrifter utökat omfattningen till att gälla även privat hantering när mängderna överskrider 60 liter gasol eller mer än 10 liter annan brandfarlig gas. Den utökade omfattningen beräknas därför träffa främst privata lantbruksfastigheter (ca 10 000) som hanterar gasol och acetylen i dessa mängder i privat regi. Kostnaden för att anskaffa och sätta upp skyltar för de som inte redan har uppskattas till ca 300 kr per fastighet.

2 kap. 13 § - Ventilation

Krav på tillräcklig ventilation finns sedan tidigare liksom på att frånluften ska mynna ut på lämplig plats. Kravet har nu kompletterats med att frånluften inte ska kunna komma in genom andra öppningar i byggnader. I de fall ventilationen måste åstadkommas med mekanisk ventilation har i kravet även förtydligats att denna funktionalitet löpande måste säkerställas.

En lämplig plats för frånluften att utmyнна har även tidigare tolkats som en plats där den inte ska kunna komma in genom andra öppningar i byggnader. Lika så att ventilationens funktionalitet måste säkerställas för att den ska kunna anses vara tillfredsställande. Detta kan därför inte anses vara skärpta krav.

De allmänna råden återspeglar i stort rådande praxis både avseende utformningen av den naturliga ventilationen i utrymmen avsedda för förvaring av lösa behållare och det rekommenderade specifika luftflödet vid mekanisk ventilation vilket även omfattas av krav enligt t.ex. arbetsmiljölågstiftningen. Ett undantag kan vara i de fall mekanisk ventilation inte tidigare funnits vid en källarförvaring och där dess funktionalitet därför inte heller löpande har behövt säkerställas. Kostnader som tillkommer i de fallen kan dock anses ha funnits även tidigare, beaktat aktsamhetskravet (6 § LBE). Alternativt försöker nog de allra flesta undvika att förvara gas i källare och kulvertar och slipper då installera mekanisk ventilation och även de kostnader som följer med det.

2 kap. 14 § - Obehörig manövrering

Kravet på skydd mot obehöriga finns sedan tidigare för yrkesmässig hantering men har nu utökats till att omfatta även privat hantering av mer än 60 liter gasol eller 10 liter annan brandfarlig gas.

Kravet har även försetts med ett allmänt råd som beskriver hur skyddet bör vara utformat. Det är låsta utrymmen, låsanordningar eller 2 meter höga stängsel som rekommenderas. Eftersom kravet med liknande allmänna råd redan funnits sedan tidigare beräknas inga extra kostnader tillkomma. Privatpersoner kan dock komma att beröras av kravet.

2 kap. 15 § - Släckutrustning

Detta krav finns sedan tidigare både i Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 2000:4) om cisterner, gasklockor, bergrum och rörledningar för brandfarlig gas och i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (gällande all yrkesmässig hantering). Ny föreslagen föreskrift innefattar förvaring av lösa behållare och gascisterner samt även privat förvaring av mer än 60 liter gasol eller 10 liter annan brandfarlig gas. Formuleringen innebär en behovsprövning, vilket ger tillsynsmyndigheten möjlighet att förelägga om släckutrustning när så bedöms behövt. Eftersom kravet redan finns sedan tidigare för yrkesmässig hantering och det är en rekommendation för privat hantering kan inga beaktansvärda kostnader på grund av ny reglering anses tillkomma.

2 kap. 16 § - Täthetskontroller

Kravet innebär att en manuell täthetskontroll ska göras återkommande och när en anordning har flyttats och tas i drift på den nya platsen. Kravet kan anses vara en följd av aktsamhetskravet och inga nya kostnader anses därför tillkomma.

Det allmänna rådet som handlar om att anordningar och slangledningar av plast eller gummi bör kontrolleras med avseende på täthet återkommande. Detta avser en kontroll som användaren själv utför, och anses därför vara utan egentlig kostnad.

2 kap. 17 § - Skriftliga instruktioner

Detta är ett nytt krav men dess ungefärliga motsvarighet finns i 11 § AFS 2011:19. Vi har valt att snäva in det till att avse att instruktionerna ska finnas i den omfattning som behövs för att motverka risken för brand och explosion. Vi har därutöver valt att omfatta även privat hantering i de fall hantering avser mer än 60 liter gasol eller mer än 10 liter annan brandfarlig gas vilket sammanfaller med de volymer som innebär tillståndsplikt. Eftersom reglerna för yrkesmässig hantering inte skärps ser vi inga fördyrande konsekvenser. Privatpersoner kan dock i vissa fall komma att beröras av kravet.

Under arbetet med föreskrifterna har frågan om krav på att instruktionerna ska finnas tillgängliga på svenska diskuterats vid ett flertal tillfällen. MSB har dock bedömt att det blir oproportionerligt att ställa ett sådant krav på generell basis. I viss mån kan det också stå i strid med principen om fri rörlighet av varor inom EU, eftersom det försvårar den enskildes möjlighet att köpa varor i andra EU-länder och själv överföra dessa till Sverige. Däremot kan det trots avsaknaden av ett uttryckligt krav ändå finnas tillfällen då instruktionerna behöver finnas på svenska för att formuleringen ”i den omfattning som behövs för att motverka risken för brand och explosion” ska anses uppfylld. Detsamma gäller i förhållande till det

generella aktsamhetskravet i 6 § LBE. Anordningarnas komplexitet och brukarnas kompetens i det aktuella fallet blir avgörande vid denna bedömning. Detta blir en fråga för tillståndsmyndigheterna att ta ställning till.

I sammanhanget kan nämnas att kravet på skriftliga instruktioner som följer av gasapparatförordningen gäller parallellt med detta krav. Det är ett produktkrav som gäller för leverantören och innebär att apparaterna ska åtföljas av skriftliga instruktioner. Det här aktuella kravet riktas mot den som hanterar gasapparaten och att den ska inneha de skriftliga instruktionerna.

2 kap. 18 § - Nätbolagens ansvar

Bakgrunden till detta är olycksstatistik från Kanada, där antalet olyckor med gas i framför allt bostäder minskade kraftigt när nätbolagens ansvar ändrades från att gälla fram till fastighetsgränsen till att gälla ända fram till förbrukningsenheten.

Tidigare fanns detta i Sverige som ett villkor kopplat till undantag från tillståndsplikt. Enligt SÄIFS 1995:3 behövdes inget tillstånd för den som distribuerade gasen till flera abonnenter, bland annat med villkoret att nätbolaget tog på sig ett ansvar ända fram till lågan, dvs. förbrukningsenheten. När de nya tillståndsföreskrifterna (MSBFS 2013:3) började gälla fanns endast ett generellt undantag för denna typ av system, utan särskilda villkor. Det ansågs inte förenligt med lagen att lägga några villkor på ett undantag från tillståndsplikt. Tanken var redan då att ett "ansvar fram till lågan" skulle införas som ett hanteringskrav, där av denna paragraf.

I praktiken innebär detta inga betydande förändringar för nätbolagen eller deras kunder. På grund av tidigare gällande föreskrifter så har det fungerat på detta sätt under lång tid, genom att nätbolagen följer Energigas Sveriges Energigasnormer, EGN. Detta kommer även fortsättningsvis att fungera på samma sätt genom ett allmänt råd till paragrafen som hänvisar till EGN.

2 kap. 19 § - Lastade fordon

Liknande krav finns sedan tidigare i SÄIFS 1990:2.

3 kap. 3 § - Lösa behållare i småhus och i flerbostadshus i ett plan

Kravet handlar om förvaring av lösa behållare i småhus och flerbostadshus i ett plan och där gäller fortsatt samma begränsningar som tidigare.

3 kap. 4 § - Lösa behållare inomhus i flerbostadshus

Kravet på att endast lösa behållare med upp till 5 liter gas får hanteras inomhus i flerbostadshus med mer än ett plan finns i princip sedan tidigare även om det omformulerats något. Något omformulerat är också undantaget för att behållare med volym upp till 30 liter får förvaras utomhus eller i särskilt utrymme som utgör en egen brandcell om det är ventilerat direkt till det fria och är brandtekniskt avskilt i motsvarande lägst EI 60 klass (tidigare EI30).

3 kap. 5 § - Lösa behållare på vindar, i källare, i garage och liknande i flerbostadshus

Syftet med förbudet är att den som förvarar brandfarlig gas inte har någon kontroll över vad som förvaras i angränsande utrymmen, vilket innebär en risk för en hantering som bryter mot 11 § LBE om förvaring av brandfarliga varor tillsammans med andra varor.

Tidigare var detta ett totalförbud mot brandfarlig gas i källares förrådsutrymme och vind, samt förbud mot hantering av gasflaskor i garage i flerbostadshus och garage för flera hushåll. Nu har förbudet begränsats till lösa behållare med undantag för enstaka aerosolbehållare. Detta motsvarar i princip tidigare regler.

3 kap. 6 § - Lösa behållare i en från bostäder skild byggnad för flera hushåll

Nytt är också att i förrådsutrymmen eller garage för flera hushåll i en från bostäder skild byggnad, måste lösa behållare, med undantag för enstaka aerosoler, förvaras åtskilda från övrigt brännbart material, i förråd som utgör en egen brandcell med brandteknisk klass motsvarande lägst EI60. Syftet med detta är bland annat att ge möjlighet att i beredskapssyfte förvara vissa mängder bränsle i form av gas.

Sammanfattningsvis är kravet annorlunda ställt än tidigare, och med några skillnader, men får små konsekvenser i praktiken. Det kan få konsekvenser för var lösa behållare med brandfarlig gas placeras, eftersom det nya kravet öppnar upp för fler möjligheter. Båtförvaringshus likställs med garage.

3 kap. 7 § - Lösa behållare för saluföring

Detta krav fanns tidigare i SÄIFS 1996:2, men behållarvolymen fanns angiven i det allmänna rådet. Så har dock regeln tolkats, vilket i praktiken inte innebär några konsekvenser för befintliga försäljningsställen. För nya verksamheter kan detta innebära att en särskild förvaringsplats behövs för gasflaskor. Det är vanligt att man har en låst container för detta ändamål. Kostnaden för en 8-fots container med lås uppskattas till ca 15 000 kr.

4 kap. 3 § - Skydd vid flänsläckage

Kravet är ett tidigare allmänt råd som omformulerats något och gjorts om till krav. I praktiken innebär det inga betydande förändringar. Flänsarna har i allmänhet orienterats på detta sätt sedan länge, eftersom företagen i allmänhet följt det allmänna rådet och Energigas Sveriges Anvisningar för större gasolanläggningar, SGA.

4 kap. 5 § - Skydd mot trafikklaster

Kravet är ett tidigare allmänt råd som nu specificerats och gjorts om till krav. I praktiken innebär det inga betydande förändringar. På grund av tidigare gällande allmänna råd och eftersom företagen följer Energigas Sveriges Anvisningar för större gasolanläggningar, SGA, så har skydd mot trafikklaster utformats på detta sätt sedan länge.

4 kap. 6 § - Jordtagsanslutning vid lossningsplats

MSBFS 2018:5 (ADR-S) ställer krav på att tankfordon för bland annat brandfarlig gas ska anslutas till jord innan lastning eller lossning. För att säkerställa att detta utförs inför MSB här ett krav på att en sådan anslutning ska finnas. Eftersom detta är en funktion som redan ska finnas på plats (annars kan lastning/lossning inte utföras enligt gällande krav) så antas inte detta medföra några merkostnader för befintliga anläggningar. För nya verksamheter bedöms denna åtgärd kosta ca 1000 kr. I övrigt bedöms kravet inte få några konsekvenser på företagets verksamhet.

5 kap. 1 § - Stadigt fastsatta rörledningar

Något motsvarande krav har tidigare inte funnits, men det kan kopplas till tidigare allmänna krav om att konstruktion och utförande ska medföra ett betryggande skydd mot brand och explosion. Branschanvisningar anger redan sedan tidigare hur fästanordningar används för att en rörledningsinstallation ska vara stadigt fäst. Kravet förväntas därmed inte medföra några konsekvenser för befintliga rörledningsinstallationer. För nya rörledningar bedöms rörstöd i den mån det behövs kosta mellan 300 och 3000 kr per meter rörledning, beroende på rörledningsdimensioner och på om det finns någon vägg eller liknande att enkelt fästa dem i.

5 kap. 3 § - Anslutningar med risk för förväxling

Kravet träffar främst kemiindustri, material- och tillverkningsindustri och utbildningsinstitutioner. Här uppskattas att hälften av dessa påverkas av kravet, vilket innebär totalt ca 6800 verksamheter. Även sjukhus och laboratorier påverkas, vilket uppskattas till 1000 verksamheter. Att genomföra en åtgärd för att uppfylla kravet antas vara ett enkelt och billigt ingrepp, och sätts här till 1000 kr. Totalt blir kostnaden då 7 800 000 kr för de befintliga verksamheterna, men de allra flesta av dessa har förmodligen redan en sådan åtgärd även om det inte funnits något direkt krav. Några andra konsekvenser än just detta ingrepp bedöms inte uppkomma. Ett motsvarande krav finns även i AFS 1992:9 om smältsvetsning och termisk skärning, vilket innebär att verksamheter som omfattas av de föreskrifterna redan ska ha denna åtgärd.

5 kap. 4 § - Rörledningar i väggar, tak eller golv

Något sådant krav har inte funnits tidigare, men däremot krav på att utläckande gas ska kunna spåras. Kravet är relevant eftersom risken för läckage är mindre vid svetsade eller hårdlödda fogar och ett skyddsror förhindrar också att läckande gas sprider sig inuti byggnadens väggar, tak eller golv eller i annan dold förläggning.

Kravet följer praxis enligt branschanvisningar det vill säga att inte gjuta eller bygga in rörsammanfogningar, vilket innebär att kravet inte medför några konsekvenser för nyare anläggningar. Därmed får det också anses som en del av ovan nämnda fackmässighet. Det finns däremot många äldre installationer som inte följer detta. Att bygga om dessa skulle innebära orimligt stora kostnader och komplikationer både för företag och privatpersoner. Därför har en övergångsbestämmelse lagts till så att kravet endast gäller nya installationer. Ledningsdragningen utförs så att endast helsvetsade rörledningar ligger i väggar och liknande, och skarvar som inte

får vara ingjutna eller inbyggda förläggs utanför. Detta innebär att ledningsdragningen behöver planeras för att uppfylla kravet, men den extra tidsåtgång som kravet innebär bedöms som försumbar. Ledningen blir också enklare åtkomlig, och med andra ord enklare att byta ut/reparera om behov uppstår. En ledning som är ingjuten i väggen förutsätter att väggen rivs om ledningen måste åtgärdas.

Detta ersätter också tidigare krav på utläckande gas ska kunna spåras. Här anges i stället hur detta ska uppnås, vilket stämmer överens med hur det tidigare kravet har följts i praktiken. Syftet är också annorlunda, eftersom det fokuserar på att förhindra att gas sprider sig inuti väggar och på så vis skapar risker. Kravet förväntas inte medföra några konsekvenser för befintliga rörledningsinstallationer som följer det tidigare kravet. För nya rörledningar som dras inuti vägg, tak eller golv bedöms skyddsroret innebära en extra kostnad på ca 100 kr per meter.

Slutligen gäller inte kraven för rörledningar som är åtkomliga utan hjälp av verktyg.

5 kap. 5 § - Skydd mot skadlig påverkan från markrörelser m.m.

Här har det funnits ett allmänt krav om att (bland annat) rörledningar ska vara placerade på ett från skyddssynpunkt lämpligt sätt. Det mer detaljerade kravet har dock sedan tidigare funnits för cisterner, och det är rimligt att motsvarande krav även ställs på gasledningar i mark. Risken för skada är minst lika relevant för en rörledning som för en cistern. I branschvisningar finns redan idag riktlinjer för val av fyllningsmaterial för rörledningar i mark.

Trots detta har MSB genom en övergångsbestämmelse valt att detta krav inte ska gälla befintliga anläggningar. Detta för att undvika onödiga grävarbeten som i sig utgör en risk för att skada rörledningen. För nya rörledningar innebär detta att en ledningsgrav inte får fyllas igen med vad som helst, såvida inte rörledningen i sig är utförd så att den är skyddad mot skador. Det kan innebära att fyllningsmaterial behöver köpas in och fraktas till platsen. Kostnaden för detta uppskattas till ca 350 kr per meter rörledning. Detta bedöms inte ha någon annan påverkan på företagens verksamhet.

5 kap. 6 § - Spårbara ledningar i mark

Detta krav har inte funnits tidigare. Däremot finns krav på dokumentation av ledningssystem för naturgas i MSBFS 2009:7. Det är lika relevant även för andra rörledningar. Det följer också praxis enligt branschstandard för de flesta rörledningar. Sannolikt finns dock en hel del äldre anläggningar där rörledningarna inte finns dokumenterade. Det kan i vissa fall bli svårigheter att mäta in dem med mindre än att de måste grävas upp. Eftersom grävarbeten utgör en risk för att skada rörledningar i mark finns en övergångsbestämmelse som gör att kravet inte gäller befintliga anläggningar.

Inmätning av nya rörledningar i mark innebär en administrativ kostnad som skiljer sig beroende på hur långt rörledningen dras. Inom en anläggning kan detta röra sig om något tiotal upp till några hundra meter, medan rörledningar som går mellan

anläggningar kan vara flera kilometer. Att ta fram denna dokumentation inom en anläggning är starkt beroende på hur omfattande, långa och komplexa rördragningarna är men bedöms kunna ta från en arbetsdag upp till en vecka. Här i ligger även tid för etablering och rapportering. Med en uppskattad arbetskostnad på 1000 kr per timme innebär detta en total kostnad på mellan 8000 och 40000 kr. För ledningar mellan anläggningar bedöms kostnaden bli ca 1500 kr per mil.

5 kap. 7 § - Skydd mot pågrävning

Skydd mot grävning och förväntade grävaktiviteter fanns redan sedan tidigare, men här har detaljeringsgraden ökat för att ge en tydligare reglering. Åtgärderna har valts efter krav för naturgasledningar i MSBFS 2009:7 om ledningssystem för naturgas (5 kap 3 §). Skillnaden är att det i MSBFS 2009:7 anges exakta meterantal, vilket är rimligt eftersom de föreskrifterna endast träffar en viss typ av ledningar med ett väl definierat innehåll. Åtgärderna stämmer också överens med praxis enligt branschavisningar (EGN), i syfte att det ska få så lite påverkan som möjligt på befintliga rörledningar. Detta innebär att inga åtgärder förväntas på befintliga rörledningar i mark som effekt av denna nya reglering. Konsekvenserna för nya rörledningar är svåra att bedöma. Om kravet inte behövdes skulle ledningar kunna dras närmare byggnader, ha mindre täckningsdjup och inte behöva märkas ut. Detta skulle innebära sänkta kostnader och ökade möjligheter till ledningsdragning, men det är svårt att uppskatta några summor eller detaljerade konsekvenser i övrigt.

5 kap. 8 § - Skydd mot trafikklaster

Krav om skydd mot trafikklaster har tidigare endast funnits för cisterner. Dock har krav funnits att rörledningar ska vara placerade och anordnade så att de har gott skydd mot yttre åverkan. Det nya kravet ger en tydligare reglering. Det har också anpassats efter praxis enligt branschavisningar, i syfte att få så lite påverkan som möjligt på befintliga rörledningar. Därmed antas inte kravet få några konsekvenser för befintliga rörledningar. Kravet kan få konsekvenser för nya rörledningar i mark i den mån man behöver dra dem längre sträckor för att undvika trafikklaster eller skydda dem mekaniskt eller genom täckningsdjup. Det är dock svårt att uppskatta kostnader eller andra konsekvenser för detta.

5 kap. 10 § - Rörledningar som tas ur bruk

Detta krav har tidigare endast gällt cisterner. Det är dock lika relevant för rörledningar, eftersom de annars kan orsaka olyckor långt efter att de slutat användas. Kostnaden för en sådan åtgärd uppskattas till ca 2700 kr (2000 kr för att tömma rörledningarna, 700 kr för en timmes arbete för en hantverkare att ta bort eller åtgärda anslutningar), men kan bli högre vid längre ledningsdragning. I övrigt bedöms detta inte få några konsekvenser för företagen.

6 kap. 2 § - Stålarmerade slangar

Tidigare var kravet att det skulle finnas skydd mot gasutströmning vid slangbrott, vilket enligt allmänna råden kunde uppfyllas antingen med stålarmerad slang eller med slangbrottsventil. En slangbrottsventil gör bara nytta vid större läckage, vid mindre läckage utlöser den inte. Eftersom risken för ett mindre läckage är störst

krävs i stället stålarmrad slang som motverkar risk för både större och mindre läckage genom att slangen tål större påfrestningar.

Kravet innebär att vissa verksamheter måste byta från slangbrottsventil till stålarmrad slang. Uppskattningsvis kostar ett sådant byte 500-1500 kr. Med utgångspunkt från tabell 1 antas detta påverka vissa verksamheter inom kategorierna kemiindustri, material- och tillverkningsindustri samt bygg- och anläggning. Om totalt 10 % av dessa verksamheter antas påverkas resulterar detta i totalt 2179 verksamheter. Även restauranger påverkas. Uppskattningsvis upp till 80 % av 19130 restauranger (enligt bilaga 1) med slangbrottsventil blir 15 304 st. Totalt innebär detta en kostnad på mellan 8 741 500 och 26 224 500 kr. Utöver själva bytet till stålarmrad slang bedöms detta inte ge några konsekvenser.

Det tidigare kravet gällde bara behållare större än 5 liter. Riskerna är dock desamma oavsett behållarens storlek, men mindre behållare används sällan på detta sätt. Därmed förväntas denna förändring inte få någon effekt i praktiken.

Observera att kravet på skydd mot gasutströmning i SÄIFS 1998:5 om tankstationer för metangasdrivna fordon inte påverkas av detta krav.

6 kap. 3 § - Skydd mot förslitning

Kravet i sig är inte nytt men däremot det allmänna rådet. Det allmänna rådet syftar till att förebygga att slangar med tiden fräts sönder av den fettbeläggning som typiskt uppstår i restaurangmiljöer genom att plastbelägga slangen. Kostnaden för detta uppskattas beröra ca hälften av de närmare 20 000 restauranger som träffas av föreskrifterna men å andra sidan bör en dyrare, plastbelagd slang hålla längre då den inte utsätts för sönderfrätning på grund av fettbeläggningar.

6 kap. 5 § - Slangledningar får inte vara inbyggda

Kravet att slangledningen ska vara inspekterbar (6 kap 4 §), har även tidigare funnits vilket i praktiken inneburit ett förbud mot att bygga in slangledningar eller förlägga dem i mark. Kravet har här kompletterats med detta förbud om att slangledningar inte får vara inbyggda inuti väggar, tak eller golv eller på annat sätt vara förlagda dolt i en byggnad. Det nya kravet likställs med tidigare krav, med fördelen att det är mer tydligt, och konsekvensutreds därför inte vidare.

6 kap. 6 § - Backventil för svetsaggregat

Kravet finns sedan tidigare i Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 1992:9 om smältsvetsning och termisk skärning, vilket innebär att det bara gäller på arbetsplatser. Det är dock lika relevant vid privat hantering, och därför har kravet införts här. Kravet har kompletterats med att dess funktionalitet ska kontrolleras regelbundet. I ett tillhörande allmänt råd anges hur ofta detta bör ske och att kontrollen bör ske enligt tillverkarens anvisningar.

Ett par backventiler kostar ca 300 kr. Brandskyddsföreningens certifiering för brandfarliga heta arbeten har cirka 400 000 giltiga certifikat idag. Under antagandet att 5 % av dessa har acetylen även för privat bruk ger detta 20 000 personer. Detta ger en totalkostnad på omkring 6 000 000.

Många av de cirka 140 000 lantbrukarna har antagligen acetylenetsutrustning för reparationer. De utgör då till stor del, gissningsvis minst hälften, yrkesmässiga användare som skulle omfattas av kravet ändå. Resterande del är då ”hobbylantbruk” som skulle kunna tolkas som hantering av privatpersoner. Hälften av 140 000 blir 70 000, vilket ger en kostnad för dem på 21 000 000.

Detta ger sammanlagt 27 000 000 kr. Dock är det en rimlig kostnad per användare då säkerheten ökar och samhällets kostnader antagligen också minskar med minskande olycksrisk.

Funktionalitetskontrollen kan användaren själv utföra vilket därför inte medför några ytterligare kostnader.

7 kap. 1 § - Acetylenbehållare ska stå upprätt

Detta är ett nytt krav som baseras på att acetonet som acetylenet är löst i för att motverka sönderfall annars riskerar rinna ut i slangen. Det bedöms inte innebära några merkostnader eller konsekvenser i övrigt i praktiken, då hantering av acetylen redan förutsätts följa detta.

7 kap. 2 § - Rörledningar för acetylen

Detta är ett nytt krav med ett allmänt råd som baseras på branschanvisningar (Svetskommissionens *Utformning av försörjningssystem för gas*, utgåva 2, 2006), som visar på lämpliga innerdiametrar beroende på gasens tryck. Eftersom sönderfall av acetylen innebär mycket stora risker så har detta krav ansetts motiverat. Det bedöms inte innebära några merkostnader eller konsekvenser i övrigt i praktiken, då rörledningsinstallationer för acetylen antas följa de branschanvisningar som finns.

7 kap. 3 § - Material i armatur och rörledningar för acetylen

Detta är ett nytt krav som baseras på branschanvisningar (Svetskommissionens *Utformning av försörjningssystem för gas*, utgåva 2, 2006). Kravet innebär att acetylen endast får hanteras i armatur och rörledningar som innehåller mindre än 70 % koppar. Skälet är att koppar kan bilda explosiva föreningar med acetylen. Ett liknande krav finns även i AFS 1992:9 (17 §) men kommer enligt uppgift inom kort att tas bort från Arbetsmiljöverkets regler. Det bedöms inte innebära några merkostnader eller konsekvenser i övrigt i praktiken, då rörledningsinstallationer för acetylen antas följa de regler och branschanvisningar som finns.

7 kap. 4 § - Bakslagsskydd

Kravet har funnits tidigare men har kompletterats med krav på att bakslagsskyddet regelbundet ska kontrolleras med avseende på yttre skador, förslitning och funktionalitet. Kravet har kompletterats med ett tillhörande allmänt råd som anger hur ofta detta bör ske och att kontrollen bör ske enligt tillverkarens anvisningar. Varken kravet eller det allmänna rådet bedöms innebära några merkostnader eller konsekvenser i övrigt i praktiken, då denna kontroll är lätt att göra och att rörledningsinstallationer för acetylen redan antas följa de branschanvisningar, där även detta rekommenderas, som finns.

7 kap. 5 § - Acetylen i bostäder

Tidigare har detta krav gällt alla lösa behållare med brandfarlig gas som inte är gasolflaskor, aerosolbehållare eller engångsbehållare, med en begränsning på max två behållare. Nu har kravet blivit mer detaljerat och mer tydligt genom att det pekar ut just acetylen. Några andra gasbehållare utöver ovan nämnda bedöms inte förekomma i bostäder annat än i mycket begränsad omfattning. För dem gäller nu samma krav som för gasol. Acetylen är en gas med särskilda risker (sonderfall) vilket har varit motivet till kravet.

Eftersom det inte längre finns någon begränsning på antal behållare så kan detta ses som en lättnad. Men acetylen innebär tillståndsplikt redan vid volymer över 10 liter, vilket i praktiken troligtvis blir begränsande. För den som ändå vill förvara större mängder tillkommer krav på utredning om risker samt en kontroll av hanteringen genom tillstånd till hantering av brandfarlig vara.

8 kap. 1 § - Undantag i enskilda fall

Detta är en ny föreskrift som ger MSB möjlighet att i enskilda fall, om det finns särskilda skäl, medge undantag från tillämpningen av denna författning. Paragrafen finns till för om någon orimlig följd av föreskriften, vilken MSB inte kunnat förutse, skulle uppstå och där MSB i så fall skulle kunna meddela ett undantag. Föreskriften bedöms inte medföra några kostnader mer än möjligen för MSB i form av ökad handläggningstid med frågor om eventuella undantag kan medges eller inte.

Upphävda krav

I detta avsnitt redovisas de krav som upphävs utan att ersättas i de nya föreskrifterna. Längre ner tas ett antal specifika paragrafer upp som behöver en särskild förklaring, och som i vissa fall kan orsaka kostnadsmässiga konsekvenser för företag.

Produktkrav

De nya föreskrifterna ställer bara krav på den som hanterar, vilket i vissa fall innebär att den som hanterar måste välja en produkt med vissa egenskaper utan att föreskrifterna ställer krav på produkten. Tidigare föreskrifter omfattar inte bara hantering, utan ställer även vissa produktkrav, dvs. krav som riktar sig direkt mot anordningen och därmed mot den som tillverkar eller saluför den. MSB har valt att låta dessa föreskrifter endast beröra hantering eftersom produktkrav i stor utsträckning ställs i annan lagstiftning. Följande paragrafer som ställt produktkrav (t.ex. direkta konstruktions- eller märkningskrav på cisterner, lösa behållare, aerosolbehållare, slangledning och bakslagsskydd) upphävs alltså utan att ersättas:

- 3.1.1 SÄIFS 1998:7 och 3.5.1 SÄIFS 2000:4 om material, konstruktion, utförande och utrustning för olika anordningar
- 3.2.1 SÄIFS 1998:7 om aerosolbehållare och engångsbehållare

- 3.4.1 SÄIFS 1998:7 om märkning av lösa behållare
- 3.4.3 SÄIFS 1998:7 om bakslagsskydd
- 3.5.2 SÄIFS 2000:4 om slangledningar (förutom armeringskravet)

MSB:s möjlighet att utöva marknadskontroll på en viss produkt beror på om MSB har föreskrifter som ställer produktkrav på produkten i fråga. Det innebär att MSB inte längre har möjlighet att utöva marknadskontroll på vissa produkter (såvida de inte omfattas av andra av MSB:s föreskrifter). Exempel på produkter som berörs av detta är cigarettändare och påfyllningsbehållare för cigarettändare. Troligtvis innebär detta att ett större ansvar kring marknadskontroll på sådana produkter faller över på Konsumentverket.

Samförvaring

I de föreskrifter som upphävs finns förbud mot samförvaring med brännbart/antändbart material, andra gasflaskor eller andra brandfarliga varor. I förvarings- och förpackningskravet (11 §) i LBE finns förbud mot samförvaring med andra brandfarliga varor eller andra varor om det innebär en ökad risk. MSB har inte sett något motiv till att ha mer detaljerade krav kring detta i föreskrifterna men det berörs i de allmänna råden. Följande paragrafer som berörs av detta:

- 3.3 SÄIFS 1996:2 om antändbart material
- 4.1.4 SÄIFS 1998:7 om antändbart material, andra gasflaskor och andra brandfarliga varor
- 4.1.10 SÄIFS 2000:4 om brännbart material

Arbetsmiljöverkets föreskrifter

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter finns i flera fall krav som direkt motsvarar krav i paragrafer som upphävs, och där MSB inte sett något motiv till att ställa krav utöver Arbetsmiljöverkets. Detta gäller följande paragrafer:

- 3.2 SÄIFS 1996:2 om utrymning och räddningsinsats (75 § AFS 2009:2 samt LSO)
- 4.1.19 SÄIFS 2000:4 om övervakning vid lossning (2 kap. 5 § AFS 2017:3)
- 4.4.1 SÄIFS 2000:4 om märkning av rörledningar (18 § AFS 2011:19)

Hantering i olika byggnader

De nya föreskrifterna ställer inte lika detaljerade krav på hantering av lösa behållare och cisterner i olika byggnader och lokaler samt vid fyllning av lösa behållare, t.ex. hantering i A-, B- och C-byggnad, bostäder och publika lokaler. Detta innebär inte en avreglering, eftersom övergripande krav fortfarande ställs genom byggnads-, anläggnings- och anordningskravet (10 §) i LBE. De allmänna råden samt MSB:s handbok om butiker tar också upp hur hanteringen i och i närheten av byggnader kan eller bör utformas. Detta gäller följande paragrafer:

- 4.2.1 SÄIFS 1998:7 om fyllning av behållare

- 4.3.1 - 4.3.3 och 4.3.5 - 4.3.6 SÄIFS 1998:7 om hantering i olika byggnader, lokaler och bostäder
- 4.3.1 - 4.3.3 SÄIFS 2000:4 om cistern i byggnad

Här fanns i några fall också en begränsning att inte hantera mer än vad man har behov av. Att begränsa efter behovet har ingen koppling till hanteringsens faktiska risker. Det är också olämpligt eftersom det kan slå olika beroende på hur hanteringen ser ut. Det skulle kunna resultera i två identiska hanteringsplatser, där den ena bara får ha en liten mängd, fast den i alla avseenden uppfyller lagstiftningens krav med avseende på skydd mot brand och explosion.

Gasklockor och bergrum

MSB ser inga behov av att detaljreglera gasklockor (3.2.1 - 3.2.3 SÄIFS 2000:4). Utformning av gasklocka avgörs genom utredning om risker, eftersom de sedan 2013 alltid är tillståndspliktiga (innan dess var de ofta undantagna tillstånd). Här finns också Energigas Sveriges Biogasanvisningar (BGA) som omhändertar detta.

Bergrum (3.3.1 - 3.3.6 SÄIFS 2000:4) utgör en typ av hantering som inte är vanligt förekommande. MSB har därför valt att inte skriva detaljregler kring dessa. För hantering av denna omfattning tas detaljer kring utformningen lämpligast fram genom utredning om risker enligt 7 § LBE (bergrum är alltid tillståndspliktiga på grund av volymen).

Motorgas

I SÄIFS 2000:4 finns följande paragrafer som reglerar tankning av fordon med motorgas (dvs. gasol):

- 3.5.3 SÄIFS 2000:4 om dragbrottsventil
- 4.1.16 SÄIFS 2000:4 om märkning av mätarskåp
- 4.1.24 SÄIFS 2000:4 om tankning med adapter

MSB har valt att inte reglera tankning av fordon i de nya föreskrifterna. MSB ser ett behov av att uppdatera SÄIFS 1998:5 om tankstationer för metangasdrivna fordon, så att den även omfattar andra gasformiga bränslen som t.ex. motorgas. Någon tidplan för detta finns dock inte i dagsläget.

Explosionsfarlig miljö, ATEX

MSB har valt att inte återinföra vissa krav som upphävs med motiveringen att de täcks upp av ATEX-reglerna, dvs. SRVFS 2004:7 om explosionsfarlig miljö vid hantering av brandfarliga gaser och vätskor. Detta handlar om krav gällande klassningsplan, potentialutjämning och jordning, ledning med öppen ände och till viss del även öppen eld och gnistor:

- 8 § SÄIFS 1990:2 om fordon i verkstadslokal och dylikt
- 4.1.8 SÄIFS 1998:7 om klassningsplan
- 4.1.3 SÄIFS 2000:4 om ledning med öppen ände

- 4.1.13 SÄIFS 2000:4 om klassning av riskområden
- 4.1.14 SÄIFS 2000:4 om potentialutjämning och jordning

SÄIFS 1998:7, 3.4.2 – Flamspärr för acetylen

Kravet på flamspärr i gemensam ledning till flaskpaket med acetylen återfinns även i standarden SS-EN ISO 14114. MSB:s bedömning är dock att det inte finns något motiv till att ha kvar detta som ett föreskriftskrav. Ett bakslagsskydd anses ge en tillräcklig säkerhet. Kostnaden för en flamspärr är ca 1000 kr för en mindre anläggning och ca 4000 för en större (beroende på vilken typ av flamspärr som krävs).

SÄIFS 1998:7, 3.4.2 – Acetylenflaska utan bakslagsskydd.

Här finns ett undantag att acetylenflaska för högst 5 liter som brukas utan tillförsel av komprimerad luft eller syre inte behöver bakslagsskydd. Något motsvarande undantag finns inte kvar i de nya föreskrifterna. Risken för bakslag finns även utan tillförsel av syre eller luft. Det är därför motiverat att alltid kräva bakslagsskydd vid svetsning eller skärning med acetylen. Dessutom används bakslagsskydd även för denna användning, trots undantaget. Exempel på verksamheter där denna typ av hantering förekommer är guldsmeder och vissa hantverkare. Ett bakslagsskydd kostar ungefär 1400 kr.

SÄIFS 1998:7, 4.1.3 - Tätpropp och skyddskåpa

De tidigare föreskrifterna ställer krav på tätpropp och skyddskåpa på vissa lösa behållare. Något motsvarande krav finns inte längre. Detta bygger på en bedömning att risken för att någon av misstag råkar öppna ventilen är i det närmaste obefintligt. Samtidigt finns krav på skydd mot nedfallande föremål och annan yttre påverkan, som förebygger andra händelser som skulle kunna innebära att ventilen öppnas.

Tätproppen utgör en mycket liten kostnad, uppskattningsvis någon krona, men används av andra anledningar som inte har med skyddet mot brand och explosion att göra. Den skyddar gängorna mot skador och förhindrar att skräp kommer in i ventilen. Att kravet inte finns kvar kan innebära att företag väljer andra lösningar än just en tätpropp för detta ändamål.

SÄIFS 1998:7, 4.1.3 – Väderskydd för stängventil och reducerventil

Väderskyddet handlar snarare om driftproblem än skydd mot brand och explosion. Fukt kan komma in i rörledningssystemet, snö kan behöva borstas bort för att komma åt anordningarna. Troligtvis har man alltså väderskydd av andra anledningar. Risken för att detta skulle orsaka läckage bedöms som mycket liten. De nya föreskrifterna har därför inget motsvarande krav. Kostnaden för ett väderskydd kan variera beroende på hur stort man väljer att göra det, men bedöms ligga runt 1000 kr.

SÄIFS 1998:7, 4.3.3 – Förvaring på vind

Motivet till förbud mot att förvara på vindar har varit att flaskor kan stå under lång tid och läcka utan att någon upptäcker det. Det kan de dock även göra i andra delar

av en byggnad. I de nya föreskrifterna finns krav på ventilation för att vädra bort sådana små läckage, vilket innebär att det är ventilationen på vinden som avgör om man får förvara gasflaskor där. I flerfamiljshus är det dock förbjudet med undantag för enstaka aerosolbehållare.

SÄIFS 1998:7, 4.3.3 – Förvaring i bostäder

Här finns en begränsning i storlek på gasolflaskor i bostäder, 5 liter för flerbostadshus, 30 liter för övriga (t.ex. villor och radhus), samt en begränsning för antal behållare i ett utrymme avskilt i EI 30 från bostaden. Endast begränsningen i behållarstorlek (5 respektive 30 liter) finns kvar. I övrigt finns krav på tillstånd vid 60 liter, vilket dels blir begränsande (därför att man gärna slipper tillståndet), dels innebär tillståndsplikten en kontroll av hanteringen och ett krav på utredning om risker. Större behållare än 30 liter förekommer knappt i bostadsmiljö, då sådana sällan finns tillgängliga för privatpersoner. Det är också svårt att transportera sådana stora gasolbehållare i personbilar på ett säkert sätt, eftersom de inte kan stå upp. MSB:s bedömning är därför att detta inte får några konsekvenser för hanteringen i bostäder.

SÄIFS 1998:7, 6.1 – Ballonger med vätgas

Kravet innebär att bara vissa ballonger får fyllas med vätgas. Numera används inte vätgas för detta, och kravet behövs därför inte i de nya föreskrifterna.

SÄIFS 2000:4, 3.1.2 – Förbud mot acetylen i cistern

I stället för ett förbud i föreskrifter för hantering av denna omfattning (dvs. acetylen i större behållare än gasflaskor) tas detaljer kring utformningen lämpligast fram genom utredning om risker enligt 7 § LBE. Det finns endast enstaka anläggningar i Sverige som förvarar acetylen i större lagerbehållare (då används gasklockor).

SÄIFS 2000:4, 4.1.4, 4.2.1 – Inspektionsmöjlighet för cistern

MSB ser inget motiv till att föreskriva att en cistern ska utformas så att den kan kontrolleras. Om den inte kan det så kommer detta förr eller senare orsaka problem när den väl ska kontrolleras, vilket sker enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Detta kan man i stället informera om i en handbok.

SÄIFS 2000:4, 4.5.1 – Slangledningars längd

Kravet om att slangledningar inte ska vara längre än nödvändigt upphävs utan att ersättas eftersom det anses för godtyckligt. I stället finns ett nytt krav om att slangar bara får användas där rörligheten behövs. I de flesta fall får detta motsvarande effekt. MSB bedömer att denna skillnad inte får några betydande konsekvenser i praktiken.

SÄIFS 1990:2

I dessa föreskrifter ställs krav på var fordon som är eller har varit lastade med brandfarlig gas (eller vätska) får föras in inomhus. I de nya föreskrifterna har MSB valt att undanta gasinstallationer i fordon, med ett undantag. Förbud att parkera lastade fordon inomhus kvarstår.

Om risk finns för explosiv gasblandning runt fordonet gäller kraven i SRVFS 2004:7 om explosionsfarlig miljö vid hantering av brandfarliga gaser och vätskor. I övrigt ställs krav gällande fordon lastade med brandfarlig gas i MSBFS 2016:8 om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S). Här ställs också detaljerade krav om övervakning vid lastning och lossning av brandfarliga gaser och vätskor i anslutning till fartyg. Krav på övervakning vid lastning och lossning finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2 kap. 5 § AFS 2017:3). MSB ser inget behov av att föreskriva mer detaljerat hur detta ska gå till.

MSB ser av ovanstående anledningar inga konsekvenser av att dessa krav upphävs.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

De nya föreskrifterna består endast av nationella regler. De förslagna reglerna bedöms inte gå utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Följande EU-förordningar och direktiv påverkar hanteringen av brandfarliga gaser:

- Gasapparatförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/426 om anordningar för förbränning av gasformiga bränslen)
- Tryckkärlsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/68/EU av den 15 maj 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar)
- Maskindirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner)
- ATEX-direktiven (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/34/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar, Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/92/EG av den 16 december 1999 om minimikrav för förbättring av säkerhet och hälsa för arbetstagare som kan utsättas för fara orsakad av explosiv atmosfär)
- Aerosoldirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 75/324/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande aerosolbehållare)

Föreskrifterna innehåller inga krav som står i konflikt med något av dessa direktiv. Detta har förtydligats särskilt i 1 kap 1 § om tillämpningsområdet med att författningen innehåller bestämmelser om *hantering* av brandfarlig gas och aerosolbehållare med brandfarligt innehåll. Även i 3 § samma kapitel förtydligas både att bestämmelserna riktar sig till den som ska hantera, eller hanterat, brandfarlig gas eller aerosolbehållare med brandfarligt innehåll och att bestämmelserna inte innehåller några produkt-, konstruktions- eller tillverkningskrav. Föreskrifterna bedöms dock, efter samråd med

Kommerskollegium, innehålla krav som är anmälningspliktiga enligt bestämmelser om tekniska regler^a. Anmälan om tekniska regler har gjorts.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Föreskrifterna planeras träda i kraft den 1 augusti 2020. MSB har gjort bedömningen att eftersom antalet tillståndsansökningar går ner på sommaren, och kommer igång igen under andra halvan av augusti skulle de bli svårt för tillståndsmyndigheterna att under hösten 2020 hantera tillståndsansökningar på grundval av två olika regelverk. Därför bedöms ikraftträdande den 1 augusti vara att föredra.

Enligt en övergångsbestämmelse gäller vissa krav för rörledningar endast rörledningar som tas i bruk efter föreskrifternas ikraftträdande. Kraven är de om rörledningar inuti väggar m.m., skydd mot skadlig påverkan m.m. samt om inmätning.

MSB avser ge ut en handbok om hantering av brandfarlig gas i yrkesmässig verksamhet och en handbok om brandfarliga gaser och vätskor i butiker i samband med att föreskrifterna börjar gälla. Handböckernas syfte är att ge viss bakgrundsinformation, förtydliga vad kraven innebär och i vissa fall ge förslag på hur de kan uppfyllas. Det blir också viktigt att informera om att nya föreskrifter och handböcker publicerats genom olika kanaler, t.ex. hemsida, nyhetsbrev och via branschorganisationer. Skriften Gasol för hem och fritid används för att sprida information om kraven till privatpersoner.

Informationsinsatser kommer att ske genom olika informationskanaler som genom MSB:s tidning Tjugofyra⁷, MSB:s websida, nyhetsbrev samt vid deltagande på konferenser och utbildningar.

B. Kommuner och landsting

- Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting.
- Regleringen bedöms få effekter för kommuner eller landsting.

Beskrivning av effekter för kommuner och landsting

Eftersom kommunerna utövar tillsyn och är tillståndsmyndighet enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor får de nu ett nytt regelverk att basera sin tillsyn och tillståndshantering på. Detta kommer att medföra ett behov av utbildning om de nya reglerna, instudering och till viss grad förändrade rutiner och arbetssätt. De

^a Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535/ av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering).

allmänna råden tillsammans med handböckerna bör dock på lite längre sikt ge kommunerna bättre verktyg för sitt arbete än vad de tidigare föreskrifterna med tillhörande allmänna råd har gjort. Eventuella ekonomiska konsekvenser bedöms därför på sikt vara av marginell storlek.

Vissa kommunala och landstingskommunala verksamheter påverkas på samma sätt som företag, t.ex. skolor, vårdanläggningar och verkstäder. Dessa är en delmängd av den påverkan på företag som redovisas i avsnitt C.

C. Företag

() Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.

(X) Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Statistik på exakt hur många verksamheter som hanterar brandfarlig gas finns inte. Även om många av dessa verksamheter är tillståndspliktiga så saknas samlad statistik kring detta. Dessutom finns många verksamheter som hanterar brandfarlig gas under tillståndspliktig mängd.

I tabell 1 nedan följer en grov uppskattning av antalet verksamheter. Som utgångspunkt för sammanställningen har standard för svensk näringslivsindelning 2007 (SNI 2007) använts. 51 näringsgrenar där hantering av brandfarlig gas förväntas förekomma i beaktansvärd omfattning har valts ut (se bilaga 1). I flera fall har uppgifter om antal i stället hämtats från internet eller branschorganisationer. Det har dock inte varit möjligt i alla fall, eftersom det rör sig om mycket skilda verksamheter. I tabellen har näringsgrenarna grupperats i 11 kategorier för att ge en bättre överblick.

För de kategorier där uppgift saknats har statistik från SCB använts som underlag. Respektive antal har då multiplicerats med en faktor 0,8 för att i någon mån kompensera för att inte alla verksamheter inom varje kategori faktiskt hanterar brandfarlig gas. Inom bygg- och anläggning har i stället faktorn 0,1 använts, eftersom många hantverkare som inte hanterar brandfarlig gas ryms inom denna kategori. Detta redovisas närmare i bilaga 1.

Totalt kategorier	
Bagerier och mjölprodukter	20
Kemiindustri (papper, petroleum, kemikalier, läkemedel m.m.)	475

Material- och tillverkningsindustri (gummi, plast, glas, metall m.m.)	11254
Kraft och värme	273
Avfallshantering (reningsverk, återvinning, deponier)	861
Bygg- och anläggning	10056
Service (butik, verkstad, drivmedel, buss)	15755
Restauranger (även catering, centralkök)	20546
Utbildningsinstitutioner (grundskola, gymnasium, högskola m.m.)	6756
Lantbruk	33573
Övriga laboratorier	1000
Totalt (cirka)	100000

Tabell 1

SCB har inte statistik där antalet små och medelstora företag framgår. Däremot går det att söka på antalet anställda från 0-199 personer (gränsen för små och medelstora företag går vid 249, enligt EU:s definition). Att jämföra detta antal med det totala antalet företag ger en skillnad på endast ca en halv procent. Siffrorna i tabell 1 ger därför en god approximation över antalet små och medelstora företag som påverkas. Det innebär alltså att de allra flesta företagen som berörs är att betrakta som små eller medelstora. Runt ett par hundra av företagen antas vara större.

Nedan beskrivs kortfattat kategorierna och vilka verksamheter de innefattar. Den exakta påverkan reglerna kommer att ha på olika verksamhet beskrivs närmare under avsnitt *Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen, ovan.*

Bagerier och mjölprodukter

Gasol eller naturgas används av vissa bagerier till att värma ugnarna. Gasol lagras i cistern medan naturgas kommer från distributionsnät.

Kemiindustri

Brandfarlig gas används främst för förbränning inom pappers- och massaindustrin, läkemedelsindustrin med mera, och även i vissa fall i kemiska processer som plasttillverkning. Gasen förs genom rörledningar antingen från cisterner eller distributionsnät. Här ingår även framställning av gas t.ex. i raffinaderier.

Material- och tillverkningsindustri

Brandfarlig gas används för att smälta järn i järn- och stålindustrin, och även vid bearbetning av andra material som plast, gummi, glas, lergods och liknande. Då levereras gasol i cisterner eller naturgas från distributionsnät.

Gas används också i skär- eller svetsutrustning. Då levereras gasen vanligen i gasflaskor eller gasflaskpaket.

Kraft och värme

Gas förbränns i gasmotorer, turbiner eller pannor för att producera kraft eller värme. Gasen kan komma från cistern eller distributionsnät.

Avfallshantering

På deponier och reningsverk produceras biogas genom mikrobiell nedbrytning av organiskt material. Gasen används då till förbränning inom den egna anläggningen, distribution till annan förbrukare, för uppgradering till fordonsgas eller för injicering i naturgasnätet.

På återvinningscentraler förekommer viss hantering av lösa behållare, främst använda aerosolbehållare.

Bygg och anläggning

Exempel på användning av brandfarlig gas är svetsaggregat, gasolvärmare vid takläggning och asfaltmaskiner. Här används oftast gasflaskor och slangar, sällan rörledningar.

Service

I butiker säljs behållare innehållande brandfarlig gas som drivgas, t.ex. hårspray, färg och andra aerosolbehållare. Gasolflaskor säljs till campingutrustning, gasolgrillar, engångsbehållare för handbrännare och liknande.

I verkstäder används gasol och acetylen till svetsutrustning. Gasol används som köldmedium till luftkonditionering i fordon, då från lösa behållare.

Med service avses även tankstationer, främst för metangas men även LNG och motorgas (gasol), till personbilar, bussar och lastbilar.

Restauranger

Gasol och även naturgas används huvudsakligen till gasspisar inom restaurangbranschen. För gasol används gasflaskor, vanligtvis på byggnadens utsida, med rörledningar till gasspisar. För naturgas (metan) kommer gasen från ett distributionsnät via rörledning.

Utbildningsinstitutioner

Här ingår utbildning på flera nivåer. I grundskolor används gasol till bunsenbrännare liksom på universitetslaboratorium där även vätgas kan förekomma till viss laboratorieutrustning. I de flesta fall används gasflaskor, ibland rörledningar, ibland endast slangledningar.

Lantbruk

Inom lantbruk används svetsutrustning och ibland gasol för torkning av hö, halm eller spannmål. Där förekommer både gasflaskor med acetylen eller gasol samt gasolcisterner. Det förekommer även lantbruk där biogas produceras av gödsel.

Övriga laboratorier

Här avses laboratorier inom vården och andra fristående laboratorier som inte ingår i övriga kategorier. Brandfarlig gas används till bunsenbrännare, gaskromatografer, kemiska processer och annan laboratorieutrustning.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

För att uppfylla kraven i föreskrifterna kan man behöva dokumentera hur de uppfyllts för att kunna visa i en tillståndsprocess eller vid tillsyn. Detta gäller oavsett vilken typ av verksamhet man bedriver. Tidsåtgången varierar kraftigt beroende på verksamhetens komplexitet.

Uppskattningsvis ligger arbetsinsatsen på mellan 1 timme och 2 arbetsdagar. Även timkostnaden varierar eftersom verksamheter i vissa fall tar fram dokumentationen som behövs i egen regi, medan andra anlitar konsulter. I det första fallet uppskattas timkostnaden till 500 kr per timme, i det andra till 1000 kr per timme. Detta ger en kostnad som varierar mellan totalt 500 och 16 000 kr. Troligtvis ligger merparten av företagen i det lägre spannet. Denna kostnad antas inte skilja sig jämfört mot kostnader beroende på tidigare gällande lagstiftning.

Dessutom ställs specifika dokumentationskrav på inmätning av rörledningar i mark. Detta kommenteras i avsnitt A under rubriken *Uppgifter om vilka kostnadmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen (sidan 12 ovan)*.

Dokumentationen kan behöva uppdateras om verksamheten förändras, men någon reglerad frekvens med avseende på uppdatering av dokumentation finns inte.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Vissa av de krav som är nya uppfylls i stor utsträckning redan idag genom att branschavisningar, vägledning eller praxis följs. I den mån något företag inte skulle göra det leder den nya regleringen till mer konkurrensneutrala förhållanden, när samtliga har samma regler att följa. I praktiken bedöms regleringen få mycket liten eller ingen påverkan på företagets konkurrensförhållanden.

Ett exempel är den skyldighet som åläggs den som distribuerar gas till annan att försäkra sig om att mottagarens anläggning är säker (2 kap. 18 §). Detta är ett system som används och fungerar redan genom Energigasnormerna (EGN). Det är uppskattningsvis endast ett fåtal företag som inte redan följer detta.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

MSB har under framtagandet av denna konsekvensutredning även utrett påverkan i andra avseenden, men inte kunnat identifiera några sådana.

En fördel för företagen är att MSB ger ut en handbok riktad till yrkesmässig verksamhet som förklarar reglerna, till viss del även tillsammans med krav i Arbetsmiljöverkets föreskrifter för att ge en helhetsbild över vilka krav som gäller vid hantering av brandfarlig gas. I handboken kommer det också att finnas exempel på hur vissa av kraven kan uppfyllas (utan att utesluta andra lösningar).

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

MSB har i arbetet med dessa föreskrifter i första hand anpassat reglerna utifrån de risker som finns med hantering av brandfarlig gas. Möjlighet och behov av att anpassa reglerna för just små företags förutsättningar har övervägts. Det är dock viktigt att poängtera att syftet är att skydda mot brand och explosion, och det är minst lika viktigt för små såväl som för stora företag.

Mindre företag som hanterar brandfarlig gas hanterar ofta mindre mängder. Förutsättningarna för en hantering påverkas i många fall av hur stora mängder som hanteras, vilket får till följd att små företag ofta inte behöver lika omfattande åtgärder som större företag som hanterar större mängder. Detta regleras dock inte i dessa föreskrifter, utan det framgår i MSB:s handböcker och annan vägledning att mindre mängder brandfarlig gas kan hanteras med mindre restriktioner än större.

MSB tar i sin vägledning och information i form av informationsblad, handböcker och information på hemsida särskilt hänsyn till behovet av att vägledning riktas till små och medelstora företag.

Det är viktigt att nämna i sammanhanget att riskerna på små företag inte behöver vara mindre, inte ens för de som hanterar mindre mängder. I so mliga fall kan det rentav vara det motsatta: Ett mindre företag har inte alltid möjlighet att ha samma beredskap, kompetens och organisation som ett större företag i de fall en olycka inträffar.

D. Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Som beskrivits ovan i avsnitt A är detta den andra versionen av dessa föreskrifter som nu remitteras och konsekvensbeskrivs. MSB hade innan den första remissen ett seminarium där representanter från gasbranschen och räddningstjänster (som ofta är tillstånds- och tillsynsmyndigheter enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor) deltog. Arbetet med föreskrifterna presenterades tillsammans med en kortfattad genomgång av innehållet. Deltagarna fick ställa frågor och kommentera. Ett resultat var att både näringsliv och kommuner gärna ser att möjligheterna till förberedelser tillgodoses. För att bemöta kommunernas behov och önskemålet om att den nya föreskriften skulle förses med allmänna råd som tidigare beskrivits i avsnitt A, slutfördes inte det första föreskriftsförslaget utan

istället startades en dialog upp med kommunerna kring detta. Samråd har därmed hållits vid flera tillfällen under perioden december 2017 – mars 2020. Skriftliga samråd har även hållits med företrädare för branschorganisationen Energigas Sverige under hösten 2018.

E. Kontaktpersoner

Vid frågor angående föreskrifterna eller denna konsekvensutredning, kontakta Carina Fredström, telefon: 010 240 5065, carina.fredstrom@msb.se

F. Allmänna råd till LBE

Nya och ändrade allmänna råd

I detta avsnitt redovisas allmänna råd som tidigare inte funnits alls eller som haft en annan innebörd i de föreskrifter som upphävs, hur de motiveras, samt där det är relevant även kostnader som de innebär för de som berörs.

Utredningskrav till 7 § LBE

Ett allmänt råd som beskriver vilket innehåll en utredning om risker bör ha och vad som därvid särskilt bör beaktas, har lagts till. Skälet till detta är att den utredning om risker som ska tas fram i samband med en tillståndsprövning och även löpande uppdateras vid förändringar, av tillstånds/tillsynsmyndigheterna oftast anses som mycket bristfällig. Det allmänna rådet rekommenderar även att i de fall verksamheten i sin utredning av risker refererar till att anläggningen avser byggas enligt en etablerad branschansvisning eller norm, så ska en beskrivning av anläggningen, risker och åtgärder med mera ändå beskrivas. Hänvisningar i detaljer kan göras till anvisningen och i de fall avsteg från anvisningen görs alternativt anvisningen inte omfattar vissa delar av anläggningen, bör beskrivningen kompletteras med separata riskutredningar.

De konsekvenser som följer av detta är flera. Dels bedömer vi att den verksamhet som utredningen av risker avser får en bättre övergripande bild av sina risker och säkerhetsåtgärder. Dels kommer tillståndsmyndigheten att få en bättre bild av vilka risker den tillståndssökta verksamheten innebär, vilka åtgärder som borgar för säkerheten och vad som kan hända som kan komma att kräva en insats av kommunens räddningstjänst. Detta kommer som helhet under tillståndsprocessen att spara tid (och pengar) för både sökanden och myndigheten och ge underlag för ett säkrare tillståndsbeslut. Dessutom fås en ökad likvärdighet och rättssäkerhet.

Till samma paragraf i LBE (7 §) finns också ett allmänt råd som anger att vid hantering av lösa behållare i butiker bör utredningen istället utgöras av en beskrivning av hanteringen i butiken, risker och åtgärder enligt rådet och med hänvisningar till relevanta delar av kapitel 2 i MSB:s handbok om hantering av brandfarliga gaser och vätskor samt gasapparater i butiker (Butikshandboken). Vid

behov bör utredningen kompletteras med en utredning för sådant som inte omfattas av handboken.

Konsekvensmässigt bedöms den information och de rekommendationer som ges i Butikshandboken bidra till en ökad tydlighet och därmed en ökad likvärdighet över landet, effektivitet och rättssäkerhet i de bedömningar som görs i samband med tillsyn. Detta bedöms i sin tur leda till besparingar.

Föreståndarkrav till 9 § LBE

Ett allmänt råd har lagts till, som beskriver vilka områden en föreståndare för hantering av brandfarlig gas bör ha kunskap inom. Vidare anges i det allmänna rådet att hur djupa kunskaper inom de olika områdena som krävs avgörs av hanterings omfattning och komplexitet. Det allmänna rådet är relativt översiktligt men bedöms ändå ge en bra bild av vilken inriktning och vilken nivå på kunskaper som krävs för att lagtexten ska kunna anses uppfyllt.

Konsekvensmässigt kommer detta allmänna råd att bidra till en ökad tydlighet och därmed en ökad likvärdighet, effektivitet och rättssäkerhet i de bedömningar som görs i samband med tillsyn. Detta bedöms i sin tur leda till besparingar.

Bilaga 1: Statistik

Utvalda företagskategorier enligt standard för svensk näringslivsindelning 2007 (SNI 2007).

10.7 Tillverkning av bageri- och mjölprodukter	20 ^b
17.11 Massatillverkning	19 ^c
19 Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter	30 ^d
20.11 Industrigasframställning	14 ^c
20.13 Tillverkning av andra oorganiska baskemikalier	26 ^c
20.14 Tillverkning av andra organiska baskemikalier	57 ^c
20.16 Basplastframställning	33 ^c
20.17 Tillverkning av syntetiskt basgummi	2 ^c
20.3 Tillverkning av färg, lack och tryckfärg m.m.	87 ^c
20.52 Tillverkning av lim	10 ^c
20.59 Tillverkning av övriga kemiska produkter	94 ^c
21.2 Tillverkning av läkemedel	104 ^c
22.1 Tillverkning av gummivaror	150 ^c
22.2 Plastvarutillverkning	983 ^c
23.1 Glas- och glasvarutillverkning	261 ^c
23.2 Tillverkning av eldfasta produkter	24 ^c
23.3 Tillverkning av byggmaterial av lergods	17 ^c
23.4 Tillverkning av andra porslinsprodukter och keramiska produkter	705 ^c
23.5 Tillverkning av cement-, kalk- och gips	13 ^c
23.6 Tillverkning av varor av betong-, cement- och gips	259 ^c
24.1 Framställning av järn och stål samt ferrolegeringar	38 ^c
24.2 Tillverkning av rör, ledningar, ihåliga profiler och tillbehör av stål	40 ^c
24.3 Annan primärbearbetning av stål	73 ^c
24.4 Framställning av andra metaller än järn	66 ^c
24.5 Gjutning av metall	86 ^c
25.2 Tillverkning av cisterner, tankar, kar och andra behållare av metall	102 ^c
25.5 Smidning, pressning, prägling och valsning av metall; pulvermetallurgi	458 ^c
25.6 Beläggning och överdragning av metall; metallegoarbeten	5174 ^c
25.7 Tillverkning av bestick, verktyg och andra järnhandelsvaror	579 ^c
25.9 Annan metallvarutillverkning	970 ^c
29.1 Motorfordonstillverkning	122 ^c
32.1 Tillverkning av smycken, guld- och silversmedsvaror samt bijouterier	1134 ^c
35.2 Gasförsörjning; distribution av gasformiga bränslen via rörnät	80 ^b
35.3 Försörjning av värme och kyla	193 ^c
37.0 Avloppsrening	140 ^e
38.1 Insamling av avfall	228 ^c
38.21 Behandling och bortskaftande av icke-farligt avfall (deponier)	60 ^d
38.22 Behandling och bortskaftande av farligt avfall	16 ^c
38.3 Återvinning	334 ^c
39.0 Sanering, efterbehandling av jord och vatten samt annan verksamhet för föroreningsbekämpning	86 ^c
41 byggtreprenörer	2299 ^f
42 anläggningsentreprenörer	228 ^e
43 specialiserade bygg- och anläggningsentreprenörer	7529 ^e
45.201 Allmän service och reparation av motorfordon utom motorcyklar	7730 ^c
45.202 Plåt-, lack- och glasreparationer på motorfordon utom motorcyklar	1178 ^c

^b Uppgift från Sveba-Dahlén AB

^c Uppgift från SCB:s företagsdatabas. Här antas samtliga verksamheter hantera brandfarlig gas i någon omfattning.

^d Baserat på uppgift från SCB:s företagsdatabas. Uppskattat till 80 % av totala antalet verksamheter, vilket får anses vara en konservativ uppskattning.

^e Uppgift från Energigas Sverige

^f Baserat på uppgift från SCB:s företagsdatabas. Uppskattat till 10 % av totala antalet verksamheter. Här finns många hantverkare som sannolikt inte hanterar brandfarliga gaser.

45.204 Däckservice	826 ^c
47.1 Detaljhandel med brett sortiment	4566 ^c
47.3 Specialiserad detaljhandel med drivmedel (bensinstationer)	1394 ^b
49.3 Annan landtransport, passagerartrafik	60 ^d
56.1 Restaurangverksamhet	19130 ^c
56.2 Cateringverksamhet	1416 ^c
85.2 Grundskoleutbildning	4847 [§]
85.3 Gymnasial utbildning	1313 ^f
85.4 Eftergymnasial utbildning	596 ^c
Totalt	65996

Enligt SCB:s statistik finns 67146 lantbruk. Här antas att brandfarlig gas hanteras på hälften av dessa, dvs. 33573.

Antal laboratorier i sjukhus, vårdcentraler och annan verksamhet som inte täcks in i tabellen ovan uppskattas till totalt 1000.

Totalsumman hamnar då på 100 569, vilket i konsekvensutredningen avrundas till 100 000.

[§] Statistik från Skolverkets snabbfakta, från 2016.